D • N
29/12 1949

En socialdemokrat inför kommunismen

I Clarté, tidskriften som driver kommunistisk propaganda med stöd av framskjutna socialdemokrater, har en av regeringspartiets uppskattade yngre ämbetsmän, byråchefen Erland von Hofsten, meddelat sina intryck från Östberlin. Hur länge vistelsen där varade får man inte veta. Det talas om "några intensiva men lätt räknade dagar" och att författaren inte stannat tillräckligt för att få "någon egentlig kunskap om förhållandena", men detta hindrar honom inte från att på en rad punkter fälla de mest generella och bestämda omdömen. Skildringen är av samma art som den vi känner från otaliga skriverier om de fascistiska, nazistiska och kommunistiska diktaturerna. Man stannar vid några välfärdsåtgärder och förbättringar som har motsvarigheter i alla länder, håller tyst om förtrycket, koncentrationslägren och tortyren — som man naturligtvis inte får upplysning om av regimens talesmän — och finner allting ganska gott.

Det finns ingen arbetslöshet i östzonen. Vid detta välkända förhållande stannar författaren för att slutligen erinra sig det självklara: "Avsaknaden av arbetslöshet är naturligtvis intet tillräckligt kriterium på att det står bra till i Östtyskland — också Hitler avskaffade ju arbetslösheten." På detta sätt förmedlas ett positivt intryck till läsaren samtidigt som skribenten har sin brasklapp i fickan. Slavarbete, överförande av produktionsmedel till Ryssland — om detta har hr Hofsten intet att berätta.

Ett erkännande görs: "Människorna i Östtyskland är ohyggligt fattiga, ransonerna är små, kläderna grå och lappade och skorna usla." Men utarmningen i den del av Tyskland som har den största livsmedelsproduktionen är för hr von Hofsten en självfallen sak. Det måste ju vara bättre i Västtyskland, eftersom Marshallhjälpen finns att tillgå där. Inte ett ord om att Östtyskland saknar Marshallhjälp enligt ryskt beslut, inte ett ord om att västmakterna för en generös politik mot sina ockupationsområden, medan Ryssland systematiskt suger ut sin andel. Däremot får man höra att det finns "osunda drag" i den västtyska ekonomin. Bland annat påträffas där "lyxvaror, som endast en mycket liten del av befolkningen kan köpa". Lyxvaror finns visserligen också i Östtyskland, det omtalas senare, men då talas det inte om att de är förbehållna "en mycket liten del av befolkningen". Då det gäller Västtyskland blir de tilltalande dragen undanskjutna och självklara, medan det olustiga betonas, i fråga om Östtyskland är metoden den rakt motsatta.

Varför flyr så mycket folk från Östtyskland? Hr von Hofsten har efter sina studier även den frågan klar för sig. Det är nazister som ger sig i väg, ty de trivs bättre i västern; till nazisterna kommer en del fattiga som utvandrar utan politiska skäl. Alltså: ingenting om att nazister enrollerats i kommunistorganisationerna, ingenting om att många utvandrar på grund av det ryska förtrycket, ingenting om att den ohyggliga fattigdomen till stor del är en följd av den ryska politiken.

"Antisemitismen, militarismen, stöveltrampet, den allmänt kulturfientliga inställningen (under nazismen) är försvunna." Den till överflöd dokumenterade antisemitismen i rysk politik under senaste tid, de väldiga rustningarna, nationalismen och den preussiska disciplinen och subordinationen, dirigeringen av kulturarbetet och utrensningarna inom vetenskap, litteratur och konst — allt detta är också hr von Hofsten obekant, ty under sina dagar i Berlin har han inte sett något i den vägen. Sven Hedin i Tyskland för femton år sedan var inte mera älskvärd, förstående och blind.

Demokratin i Östtyskland är inte vad vi menar med demokrati, skriver resenären, men skillnaden mellan Öst- och Västtyskland är inte stor. I Västtyskland består demokratin "inte i så värst mycket mera än att där finns tidningar av olika politisk färg som skäller på varandra"; "i Östtyskland grälar inte tidningarna på varandra på det sätt som vi är vana vid". För denne socialdemokrat blir alltså skillnaden mellan åsiktsfrihet, tryckfrihet och frihet att välja parti å ena sidan, total politisk diktatur å andra sidan blott en skillnad mellan tidningar som "skäller" respektive inte "skäller" på varandra. Efter den reflexionen slutar hr von Hofsten med att "man borde litet allvarligare och allmännare försöka att skaffa sig kunskaper om hur där verkligen är". De orden efter hr von Hofstens egna prestationer är kronan på verket.

En universitetskupol

på Observatoriekullens krön hör till professor Sven Tunbergs framtidsönskningar för det akademiska bildningsliv i huvudstaden om vilket han inlagt enastående förtjänster. Tanken är förklarlig — det Tunbergska rektoratet för Stockholms högskola har varit en enda lång och stor nygrundningsperiod, som naturligt bör följas av en konsolideringsprocess. Men han är säkerligen väl medveten om att det inte är i den dekorativa topporganisationens form som det vetenskapliga arbetet i Stockholm närmast behöver utbyggas. För Stockholms högskolas del finns det även en rad interna arbetsuppgifter som är utomordentligt angelägna. Den ståtliga rad av professurer som tillkommit under Sven Tunbergs rektorstid och med honom som drivande kraft kräver i första hand bättre utrustning med forskningsapparatur och med bibliotek, med biträdande lärare och med lokaler. En konsolidering av denna art har påbörjats efter det avtal med staten och staden som garanterar Högskolans ekonomiska grundval. Men det är bara en början i jämförelse med de stora behoven.

PRESSGRANNAR

Skolfrågan bör inte avgöras som andra liknande frågor, utan på helt annat sätt, utvecklar lektor Natan Valmin i Svenska Dagbladet (h) — han har emellertid litet svårt att klargöra h u r. Han talar om "någon form av folkomröstning som är fri från politiska inflytelser":

> En tänkbar utväg vore att låta frågan avgöras av folk, som redan genomgått något mer än den för alla obligatoriska folkskolan, som alltså bör veta vad de fått eller inte fått i skolan och vad de skulle önska av den, om de skulle än en gång genomgå densamma. Den lösningen skulle kanske komma allra närmast objektiviteten och verkligheten, i varje fall kunna grundas på den största tänkbara erfarenheten, även om givetvis mentalitet och olika intryck från skolåren skulle spela en roll, dock icke en så stor roll som den mer eller mindre totala avsaknaden av dylik erfarenhet måste spela. I varje fall borde det kunna godkännas som en fullt demokratisk utväg, att exempelvis gymnasie- och övrig högre skolundervisning bleve avgjord endast av folk som genomgått sådana skolor.

I vilket fall som helst synes det odiskutabelt, fortsätter lektor Valmin, att en för hela folket och landet för en lång framtid så ödesdiger fråga som skolfrågan icke kan ens teoretiskt tänkas bli på bästa möjliga sätt avgjord genom röstfördelningen i en samling på några hundra efter politiska principer valda ombud:

> Av skolfrågans lösning beror hela vårt folks andliga framtid. Den är en fråga av oerhört mycket större betydelse än både vårt lands ekonomi och försvar. Den måste ställas skyhögt ovanför de politiska partierna. Ty ett lands bildningsnivå får icke göras beroende av den politiska majoritetens beslut. Den kräver en i ordets egentligaste mening kvalificerad majoritet, en de kompetentas majoritet och utslagsröst.
> Därför måste i hela landets intresse denna fråga skyndsammast tagas upp till allmän debatt av hela vårt folk, och press och radio måste ställa sig till disposition för en opinionsyttring i god tid, innan skolfrågan föreläggеs riksdagen.

En ingående pressdebatt i skolfrågan kommer att föregå riksdagens ställningstagande, det kan dr Valmin vara lugn för — men hans idéer om delegation av avgöranderätten till olika gymnasiebildade och icke gymnasiebildade grupper är så pass diffusa att Svenska Dagbladet skulle ha utfört en barmhärtighetsgärning genom att be lektorn behålla dem för sig själv. Korporativistiska tankegångar — kvarlevor från nazisttiden — är ingenting för oss.

Högerväljare och folkpartister är mest benägna att låta alla flyktingar stanna, enligt Gallups senaste opinionspejling, medan bland kommunisterna endast en tiondel ger uttryck för denna humana syn på flyktingsproblemet. Eftersom frågan huvudsakligen gällde flyktingar som kommit från länderna inom den ryska maktsfären, tycks det vara dåligt ställt med den kommunistiska renlärigheten hos denna tiondel, anmärker Gefle Dagblad (h), — enligt rättrogen stalinistisk uppfattning måste självklart var och en som flyr från det folkdemokratiska paradiset vara en kriminell individ, som icke förtjänar någon som helst medkänsla.

> Socialdemokraterna befinner sig tydligen någonstans mitt emellan de borgerliga och kommunisterna även i denna fråga. Gallupundersökningens resultat bör nog inte pressas på denna punkt, men det är ju märkligt att den mest förstående inställningen till flyktingarna noteras hos de politiska grupper, som enligt en populär föreställning är mest "nationalistiska", medan meningarna är mera delade inom arbetarrörelsen med dess traditionella betoning av internationalismen.
> Eller rättare sagt: det är inte märkligt alls — det bara bekräftar vad man visste förut: att internationalismen inte sitter särdeles djupt i den svenske genomsnittsarbetaren. Han är ofta misstänksam mot utlänningar och på sin vakt mot allt som han tror hotar hans egen standard. I och för sig ligger det väl intet ont i detta, men det är tragiskt när vaktslagningen kring den egna välfärden blir så djupt egoistisk att man inte får plats för en annars på våra breddgrader normal medkänsla för människor i nöd, oavsett vad de tillhör för ras eller nation.

Emellertid är det ju ändå tillfredsställande, slutar den citerade tidningen, att en mer humanitär syn på flyktingarna enligt Gallupsiffrorna tämligen kraftigt vunnit terräng under de år vi haft flyktingar i större antal i landet. För övrigt vittnar det om att flyktingarna och hemmaborna i stort sett kommit ganska bra överens.

Intervjun med Edvin Olof-Ors, en av förgrundsfigurerna i Hallaffären, är ett på en gång beklämmande och uppfriskande dokument, enligt Aftonbladets (fp) omdöme:

> **Det är beklämmande därför att** de inblickar man får i ett stort demokratiskt partis arbetsmetoder är sådana de är, och det är uppfriskande därför att det finns frisk och frejdig om än tills vidare vanmäktig opposition mot korridorpolitiken och bossväldet inom det socialdemokratiska partiet.
> Upplysningen att man stundom noterar en arbetare som bär en s. k. borgerlig tidning i fickan är vid det här laget inte någon nyhet. De socialdemokratiska strävandena att likrikta opinionsbildningen är mycket målmedvetna, och de metoder man använder är uppenbarligen importerade. Dessbättre har försöken inte haft allt för stor verkan, men man kan ju göra det lilla tankeexperimentet att svenska folket skulle ha hämtat sin upplysning om vad som tilldragit sig i fallen Hall och Wahlbärj ur exempelvis Morgon-Tidningen. Inte kan man med bästa vilja påstå att de då hade fått reda på vad det hela rört sig om!
> Det tillhör det mest graverande i hela sammanhanget att man är så rädd för allsidig information, så orolig för att folk skall få läsa hur man även utom det socialdemokratiska partiet bedömer tingen:
> Det skulle vara mycket illa ställt i den svenska demokratin om det inte i sådana lägen funnes rebeller, som vägrade att foga sig och som för sitt samvetes skull måste sjunga ut, även om påvarna skulle ta illa upp.
> Nu kommer den allmänna förtalskampanjen inom regeringspartiet att inriktas mot Olof-Ors. Hans försyndelse är ännu större än Lundkvists, eftersom han inte talar i egen sak, utan "bara" försvarar rätt och anständighet. "Angvälten rullar fram..."

DIKTATORN HYLLAS I BUENOS AIRES, 1949.

Demokrati och diktatur i det latinska Amerika

Av HERBERT TINGSTEN

UNDER MÅNADERNA oktober och november 1949 förekom med våld genomförda eller av våld framkallade regimskiften i fyra av det latinska Amerikas tjugu stater; antingen ersattes en statschef med en annan eller tillägnade sig en statschef befogenheter av diktaturkaraktär. Siffran är tillfälligtvis exceptionellt hög, men den är likväl betecknande. I dessa stater, där demokratin hyllas av alla och proklameras i varje författning, har inbördeskrig, revolutioner och diktaturer varit så talrika att man kan beteckna dem som traditionella politiska verksamhetsformer. Någon generell statistik finns inte och kan genom bristen på klara definitioner aldrig göras tillfredsställande, men vissa uppgifter från särskilt oroliga stater kan ge en antydan om våldsfrekvensen. I Venezuela beräknas antalet revolutioner eller allvarliga revolutionsförsök under tiden 1830—1900 till femtio; Colombia hade under det första århundradet av sin självständighet 27 inbördeskrig; av de 25 statscheferna i Uruguay 1830—1903 blev nio avsatta med våld, två mördades, och en tvangs att avgå på grund av skador vid ett attentat, tio hade att nedkämpa ett eller flera revolutionsförsök, endast tre fick sluta sin regeringstid i relativt lugn; under Bolivias första århundrade som stat fungerade fyrtio presidenter, av vilka flertalet var diktatorer, sex av statscheferna mördades, antalet väpnade upprorsförsök har av en energisk forskare rapporterats vara 187; sedan 1920 har sju revolutioner ägt rum i Bolivia.

Många revolutioner har varit snabba, billiga och föga blodiga affärer; stundom har ett par kompanier militär eller en privatarmé på ett par tusen man kunnat ordna saken. Men långtifrån alltid har det gått så till. 1879 års krig kostade Colombia — med en befolkning på kanske tre miljoner — 80.000 döda, och i kriget 1899—1903 uppgick offrens antal till 100.000; den stora mexikanska revolutionen för omkring trettio år sedan beräknas ha kostat en miljon människoliv (proportionsvis mer än Frankrike förlorade under första världskriget); då den brasilianske diktatorn Vargas krossade upproret i São Paulo 1932 bombarderades landets andra stad av regeringstrupperna, och antalet stupade var många tusen. En mängd diktaturer har varit milda och snabbt övergående. Men det finns också talrika exempel på långvariga och ytterst effektiva diktaturer: Francia och de båda López i Paraguay (1811—1840 och 1844—1870), Castro och Gómez i Venezuela (1899—1935), Diaz i Mexiko (1876—1911), Rosas i Argentina (1829—1852), Vargas i Brasilien (1930—1945), för att blott nämna några av de mest kända exemplen.

Revolutionerna och diktaturerna är inte de enda bevisen

Revolt i Rio de Janeiro 1930.

på den principiellt förkunnade demokratins svårigheter. Rösträtten har i regel varit och måst vara begränsad, särskilt genom uteslutande av analfabeter. Trots detta — och en i många stater given föreskrift om röstplikt — har valdeltagandet nästan genomgående varit lågt, varför något hundratusental eller rent av några tiotusental röster kunnat bilda majoritet i stater på flera miljoner invånare. Under vissa regimer och perioder har valsveket och korruptionen satts i system — saken ter sig så naturlig att jag hört flera politiker utan varje tvekan vidgå att deras partier köper eller köpt röster. Till de uppenbara svagheterna hör också ämbetsmännens tillsättning efter partihänsyn, osjälvständighet hos domstolarna, de makthavandes ekonomiska utnyttjande av sin ställning.

Ett generellt bedömande av det latinska Amerikas tjugu eller Sydamerikas tio stater är visserligen inte tillåtligt. Skillnaderna mellan olika områden är väldiga; Brasilien, Argentina, Chile och Uruguay har exempelvis företett stora demokratiska framsteg i jämförelse med Bolivia, Paraguay och flertalet mellanamerikanska stater. Inte heller kan man se hela tiden efter självständighetskrigen som en enhet; i stort sett har den politiska miljön förbättrats eller moderniserats under 1900-talet. I så pass hög grad uppvisar likväl denna grupp av stater ett gemensamt politiskt handlingsmönster att det ligger nära till hands att spekulera över de faktorer som mera allmänt kan ha varit av betydelse för denna särpräglade utveckling.

*

Bristen på folkbildning är det närmast till hands liggande skälet för demokratins misslyckande. I det stora flertalet stater lär analfabetismen fortfarande överstiga 50 procent, och därmed är klart att någon folkstyrelse i egentlig mening inte kan finnas. I överensstämmelse härmed står att pressen är ojämförligt svagare än i Europa; de totala upplagorna är, såvitt jag kunnat fastställa, en bråkdel av de svenska även i de mest framskridna länderna. Obildningen och omogenheten — i sig själva ett bevis på regimernas inkompetens — torde också vara en bidragande orsak till de många våldsamma regimväxlingarna. I stället för en gruppering kring politiska principer träder anslutning till maktlystna ledare, och med denna "personalism" följer tendens till våldsaktioner och diktaturer. De folkledare, de "caudillos" som inte utan en viss stolthet omtalas i historieböckerna är förståeliga endast med tanke på att den personliga lojaliteten får tjäna som surrogat för de politiska åsikterna.

De sociala skillnaderna är fortfarande ofantliga i flertalet av dessa stater. Endast på några håll, såsom i Argentina och Uruguay, närmar sig massans levnadsvillkor västeuropeisk standard; i regel står mot en majoritet, som ur vår synpunkt lever i elände, en relativt begränsad och undanskjuten medelklass och en liten överklass med förnäma vanor och ofta med europeisk bildning. Hur ojämnt fördelad jordegendomen är kan siffermässigt belysas; i Chile har 3 procent av jordägarna 89 procent av jorden, medan 79 procent har något över 8 procent av arealen; i Argentina kom för ett årtionde sedan 70 procent av jorden på storgod (över 1.250 hektar); i Brasilien ägde år 1920 2 procent av jordägarna 53 procent av jorden. På andra områden är motsvarande beräkningar svåra, men de uppgifter som finns tyder på att en jämförelsevis ytterst liten del av företagens utgifter går till löner, medan kapitalvinsterna ofta är ofantligt stora. Dessa förhållanden, som under äldre tid säkerligen var än mera markerade, får emellertid inte leda till slutsatsen att de politiska konflikterna i regel varit betingade av sociala motsättningar. Den enda amerikanska revolution som kan betecknas som social torde vara den stora omvälvningen i Mexiko under 1910- och 1920-talen. Massorna har inte varit tillräckligt politiskt intresserade eller kunniga för att samlas kring sociala teorier eller krav. Detta utesluter naturligtvis inte att vissa diktatorer (såsom Vargas och Perón) sökt stärka sin ställning genom anknytning till bestämda sociala grupper, ej heller att det halvt omedvetna missnöje som måste följa med det ekonomiska läget många gånger varit en tillgång för diktaturaspiranter.

Att de latinamerikanska staterna för sin ekonomi och framför allt för sina statsfinanser i så hög grad varit beroende av produktion och export av en eller ett fåtal varor (kaffe, tenn, koppar, kött, petroleum) har medfört en labilitet som inte varit utan politiska konsekvenser. I slutet av 1800-talet bestod Perus statsinkomst under många år till tre fjärdedelar av exporttull på guano, och den chilenska statskassan var något senare lika beroende av nitratexporten — det är två extrema exempel, men liknande bevis på ekonomins ensidighet och totala beroende av internationella konjunkturer skulle kunna framdras från flertalet stater. Produktionens och handelns koloniala struktur har medfört politisk lika väl som ekonomisk osäkerhet.

Som en av orsakerna till politikens och över huvud samhällslivets brister framhävs de oerhörda avstånden i flertalet sydamerikanska stater, den väldiga ytvidden i förhållande till befolkningens storlek. Det bör betonas att en naken uppgift om antalet invånare pr kvadratkilometer ger ett överdrivet intryck av denna svårighet. I så gott som alla stater är bebyggelsen koncentrerad till ett relativt begränsat område. I Colombia bor, för att nämna några exempel, 98 proc. av befolkningen i en tredjedel av landet; i södra Brasilien — Minas Geraes och staterna söder därom — bor nära 60 procent av folket på en sjättedel av landets ytvidd; i Argentina hyser området kring huvudstaden (en femtedel av landet) bortåt två tredjedelar av invånarna; Chile består av en smal landsträcka på 400 mils längd, men över halva befolkningen bor i några centrala provinser, omfattande en sjättedel av landet. Trots detta är det sannolikt, och i några fall bevisligt, att de stora regionala olikheterna och motsättningarna försvårat den politiska sammanhållningen och medfört konflikter. Så har varit fallet i Brasilien, där staterna Minas Geraes och São Paulo stridit om ledningen, i Argentina, där frågan om centralism och federalism (huvudstaden mot provinserna) var utgångspunkten för Rosas' diktatur och sedermera lett till många stridigheter, i Uruguay med dess tävlan mellan Montevideo och landsbygden. De personliga och lokala grupperingarna har ofta smält samman till ett hot mot demokratin.

De fördolda rasmotsättningarna i ett stort antal stater har däremot inte direkt varit av betydelse för statsskickets bräcklighet. Indianer och negrer har inte uppträtt som politiskt enhetliga och aktiva grupper — deras nivå har, liksom de fattigaste folkgruppernas över huvud, varit för låg för dylika aktioner. En annan sak är att en stor social förändring kan bli liktydig med en förändring av den underordnade rasens ställning — det främsta exemplet är den stora mexikanska revolutionen.

Av mera uppenbar betydelse för dessa länders politiska kriser än de nu nämnda faktorerna är två andra: den miljö ur vilken de nya staterna framgick och den speciella statsform som de antog.

(En föregående artikel i den sydamerikanska serien var införd den 27 december.)

KONSTKRÖNIKA

Nyförvärv 1946—1949: Nationalmuseum.

EDOUARD MANET: Pojke med hund.

NATIONALMUSEI handteckningar och gravyrer ligger som regel förvarade i portföljer, men just nu ställs det ut en samling *nyförvärv 1946—1949.* Tillväxten inom den äldre grafiken har man till stor del dr C. Axel Widstrand att tacka för. Han har bl. a. skänkt ett par blad av Rembrandt, en ståtlig samling etsningar av Canaletto och vackra sviter av Fragonard och Goya. Museet har kompletterat sina förnämliga samlingar av 1800-talsmästare med grafiska blad av bl. a. Méryon, Delacroix, Daubigny, Manet och den fantasifulle Odilon Redon. Ett mycket betydelsefullt tillskott är en uppsättning av Charivari, den tidning där Daumier vecka efter vecka publicerade sina oförlikneliga litografiska skämtbilder; hela serien har skänkts av dr och fru Karl Lunding. Av moderna mästare som Picasso, Braque, Léger, Rouault har museet dess värre inte haft råd att köpa annat än enstaka blad. Överraskande mycket har det däremot lagt sig till med på de utställningar av andra länders grafik som Nationalmuseum nar presenterat i serie; kvaliteten är ganska blandad, men kanske kan uppslagsrikedomen och experimentlustan ha något att lära de våra.

Att på några rader ge en föreställning om vad utställningen rymmer av nutida svensk grafik låter sig inte göra, och mycket är välkänt, men jag vill nämna ett par litografier som Eric Hallström hann fullborda före sin plötsliga bortgång och några färgrika blad av Sven Erixson.

En porträtteckning av Gabriel de Saint Aubin och en akvarellerad teckning av Lafrensen hör till rariteterna bland handteckningarna. En charmfull landskapsakvarell av Renoir och ett par bittra teckningar av Forain fångar uppmärksamheten. Små samlingar av Hugo Birger och Carl Wilhelmson, av 1909 års män och av Vera Nilsson hör också till det anmärkningsvärda. Hugo Zuhr dokumenterar sig i ett par skisser efter konstnärskamraten Folke Ricklund som en utomordentlig tecknare. Den unga generationen är rikt och väl företrädd främst tack vare de gåvor som i samband med Maria Leander-Engström-stipendiet kommit museet till del.

Det inte minst värdefulla på utställningen är skulpturerna, bland vilka Degas studie till den lilla dansösen väl tar priset. Matisses flicka med sina expressionistiska deformeringar och Picassos primitivistiska dockfigurer är spirituella, men tycks mig stanna vid den artistiska gesten. Greken Agamemnon Makris och svenskarna Carl Frisendahl, Gustaf Nordahl och Arne Jones bör också noteras.

Y. B.

Stadsfullmäktige överskred befogenhet

Länsstyrelsen i Jönköping har nu upphävt Jönköpings stadsfullmäktiges beslut att betala hälften av spårvagnsförare Stig Sträths rättegångskostnader, 1.488 kr., i samband med målet om den bekanta Norrahammarsolyckan. Stadsfullmäktige måste därmed anses ha överskridit sin befogenhet.

Beslutet upphävdes efter besvär av f. hovrättsrådet A. Lindman, och som motivering anges att det icke kan anses utgöra en stadens angelägenhet att bidra till gäldandet av ifrågavarande rättegångskostnader och vittneslöner. (TT, Jönköping.)

Båtmodell i paraffin prövas i Göteborg

Från Dagens Nyheters Göteborgsredaktion

GÖTEBORG, onsdag.

Vid Statens skeppsprovningsanstalt i Göteborg, har man byggt en 10 meter lång och ca 700 kg tung fartygsmodell av paraffin. Den placerades på onsdagen i provningsrännan. Modellen torde vara den största i världen tillverkad av paraffin. Normalt har fartygsmodellerna en längd av 6—7 meter.

Det blev ett spännande experiment när man för några veckor sedan sökte lyfta fartygsmodellen till provningsrännan. Den gången sprack paraffinet, men nu har missödet reparerats. Modellfartygets typ vill överdirektören vid statens skeppsprovningsanstalt inte avslöja, vilket knappast förvånar eftersom praktiskt taget allt som tilldrar sig inom anstalten omges med djup sekretess. Att det inte är fråga om någon fredlig tramp vågar man dock gissa.

Radiohus i Göteborg

Planerna på ett radiohus i Göteborg har nu avancerat så långt att byggnadsstyrelsen begärt bemyndigande av telegrafstyrelsen att för 224.800 kr. köpa den obebyggda tomten nr 1 i kvarteret Öresten i Lorensberg, varom preliminärt avtal träffats med staden.

Med hänsyn till svårigheterna att för rimliga kostnader förvärva en inom staden lämpligt belägen tomt har styrelsen ansett det angeläget att redan nu lägga fram förslag till tomtköp. Ett framtida tillgodoseende av de krav som kan uppstå i samband med förverkligandet av televisionen i vårt land kommer emellertid att göra vissa ytterligare utredningar nödvändiga.

I dag prenumerera vi på SAMTID och FRAMTID

Tidskriften för idépolitik och kultur som i varje nummer kommenterar med flera överraskningar. Den blir säkert i Er andliga spis. Allt jämt endast 14 kr. för 10 stora häften. I bokhandeln eller från NATUR och KULTUR Stockholm Va. Tel. 34 06 00.

Si, iskarlarna går ...

40-talet in memoriam

40-talets eftermäle finner Ni i utsikt

Kritiska och kloka saker sägs av ett trettital författare, recensenter, litteraturhistoriker, bokhandlare, bibliotekarier, privatfilosofer och andra initierade.

I decenniets sista nummer finner Ni också Begriplighetskriterier för den modernistiska poesin av M. G. Livada, Vykort från Maria av Stig Sjödin, Tre döda sonetter av Matts Rying och Långsamt anslag av Ulf Himmelstrand.

Ni uppmärksammade väl Sven Lindners artikel Brev till Peter Sergius i Utsikt nr 9.

Ett gott nytt decennium! Till alla dem som trott motsatsen vill vi meddela att Utsikt i kraft av sin — den unga generationens — goda hälsa kommer att fortleva. Följ oss, vi upptäcker, följer — och förföljer det mesta.

75 öre Helår 7:—

BONNIERS

Fick Ni Godfrey Blunden LITET RUM ÅT GATAN i julklapp? Annars skaffa den i dag! 12:50, inb. 16:50 NATUR och KULTUR